

YETER Kİ BİR GÜN BU MEÇHUL MALUM OLSUN

Semra SARAÇ

Yüzünün yarısı karanlıktı. “İki arada kalmışlığım bu benim.” dedi. Neden yüzü tam karanlık değildi ya da tam beyaz? İyilik ve kötülüğün yüzünü ikiye bölmüş olması değildi bu. Melek ve şeytanın yüzünü sahiplenışı değildi ya da yüzünün bir tarafı ruhun, diğer tarafı bedenin isteklerini temsil ediyor değildi. Hayır, iki arada kalmışlığı da değildi. (Görenler, bunlardan birini sanabilirdi. Neyse ki ondan başka bu bölünmüşlüğü gören de yoktu.) Bu karanlık, şu bildiğimiz karanlıktı ki örtüyordu, kendi yüzünün yarısını kendinden saklıyordu yani eksik yani yarımdu gördüğü. Meçhuldü kendine bile. (Gören var mıydı? Görenler ne bahtıyardı!)

Tam yüzü ne söylüyordu, neye benziyordu, bilmiyordu. (Diğer yarısına değil. Öyle beyazla karanlığın uçurumu vardı ki aralarında, en uzak şeyler getiriyor da akla, hatta başka âlemi getiriyor da akla, simetriyi tamamlayacağına asla getirmiyordu.) Hangi aynayı tutsa yüzüne tam gösteren yoktu. Aynalardaki de ne kifayetsizlikti böyle, biraz daha derine nüfuz etselerdi ya... ama yok, karanlığın perdesini hafif aralayan muktedir bir yansıma yoktu. Aynasızlıktandı biraz da bu çektiği. Yoksa bakmak için geç mi kalıyordu? Zamanlaması yanlış mıydı? Zamanında sulara eğilemiyor, zamanında camlara dönemiyor muydu? Yalnızca karanlıkta kalan kısma dair tahminler yürütüyor, varsayımlar ve çıkarımlar yapıyor; bugün yaparken pek makul ve güzel bulduklarını ertesi gün, mantıksız ve yetersiz bulup yıkıyor, yenilerine geçiyor, sonra yine yıkıp daha yenilerine. Belki de bazı tahminleri tutmuş, varsaydıkları gerçekten varsaydığı gibidir de ama öyle bile olsa nereden bilecekti? İlla ki görene dek. O aynayı bırak başkasını tut yüzüne; onu da bırak, sil, cilala, bir başkasını tut. Belki bu, belki şu, deneyip dur. Başka? Denemenin dışında başkası gelmiyor elinden. Delilleri topla heyecanla; delillerin

delil olmaktan uzak olduğunu gör sonra. Heyecanını yitir, sön zaman zaman. Bütünlük tutkusunun meşalesi hasretle tutuştuğunda yeniden aynalar ara.

Nasıl da yabancıydı kendine. “Ben beni hiç tanımadım.” diyebilirdi. Bu yabancılığı öyle duyuyordu ki bir gün hasbelkader tam bir ben (yüz) olarak ortaya çıksa onu “yüzü” diye tanıyamayacak, ona “ben” veya “benim” diyemeyecekti. Yine bir gün tam yüzünü görmüş olsa onun çirkinliğini örtmesi, ondan kaçması, ona katlanması mı gerekecekti yoksa ona bakmaya doymayacak, yeniden yeniden iştiaqla bakıp duracak ve bu güzellikle tanışmaktan memnun mu kalacaktı? Hangisi olacaktı, bilmiyordu.

Yarı karanlık; yarı bilinmezdi, yarı görünmezdi, yarı sahiplenilmezdi. Sanki de bir yarım ay, dolunay çehresine yaratılalı beri hiç kavuşamamış. Rivayet ederler ki dolunay olmak da varmış ama nasıl?

Yüzünün yüzünden tam bir tamlığı da duymuşluğu yoktu. Tamlık nasıl bir şeydi? Acaba o karanlık kısım onun yetkinliği miydi, noksanlığı mıydı? Hangisi saklıydı karanlıkta, hakikat görünende miydi, görünmeyende mi; gizli bir hayat mı vardı orada, ölüm mü? Karanlığı inceltirse kıvrımları, kavisleri, damarları ne derdi?

Yoksa karanlık ölü müydü? Ölü... hiçbir şey demez miydi?

Yüzünün karanlık yarısı, beyaz kısmı için sırlanmış mıydı? Su ve cam gibi saydam mıydı ki? Hayır, insan saydam değildi. Yarı saydam bile değildi ama karanlık olan yüzünün yarısı, o bir istisna olabilirdi (zaten bu hâliyle de istisnaydı). Ya siyah kısım, kendi için ve kendi içinde siyah bir sırda ya da beyaz taraf için siyahla sırlanmıştı.

“Bak ben kısmen bir sırım.” dedi. “İnsanlar topraktan geldi, denizden de gelebilirdi yani sayısız yaratılışın menşei olan sudan. Su ayinedarlık yaptığınan, sudan diyorum. Şimdi beni, bana gösterecek ne varsa ondan tarafım. Yoksa böyle çözümsüz kalıyorum. Yıldızları da izleyebilirim, bir diyecekleri olabilir bana ama işime yarar mı, onu bilmiyorum. Boyalara da dalabilirim rengimin ayrımına vardırıır diye fakat renklerin hiç renk görmeyene tarifi mümkün olmadığından hiç görmediğim yüzümün yarısı için tarifsiz kalamcağını sanıyorum.

Bak, ben kısmen bir sırım. Bunda şaşacak ne var, siz de kısmen sırsınız. Bazen aynayı öyle yakın tutuyorsunuz ki yüzünüzü daha yakından görmek için. Bazen kendinizde başka birini veya başka bir şeyi sezmiş gibi ansızın öyle bir duraklıyorsunuz ya da koşarken bunun farkına varmışsanız daha bir koşuyorsunuz ya da kulak kesilip dinliyor, göz kesilip görmeye çalışıyorsunuz.

nuz. Sizdeki meçhul yanınız bir şekilde bir ipucu, bir iz, işaret bıraktığında ama yetersiz evet, bütün işaretler, izler yetersiz ya da biz onları okumayı ve çözmeyi pek bilmiyoruz. Elimizde kalakalıyorlar bir an, ‘nedir bunlar, ne yapacağız, ne edeceğiz?’ derken elimizden çıkıyorlar sonra. Kısa bir tanışıklık; neydi, nasıldı; sonrasında bulunamayan, açıklanamayan. Aynanın arkasındaki kendini çözemediği gibi, önündeki de pek çözebilmiş değil.

Bu taslak ‘benim’ desem hiçbir taslağımı beğenmiyorum. Sürekli üzerinde değişimler yapıp durmam, bugünkünü dünkünden daha güzel bulmam, yarınkini de bugünden güzel bulacağımı gösteriyor ki bu düzeltinin de sonunun gelmeyeceğini, bu taslağın da taslaklıktan hiçbir zaman kurtulamayacağını da kanıtlamış oluyor. Böyle düşününce içim burkuluyor hâliyle, çünkü bir gün mükemmel hâline kavuşturarak bir kez öyle görebilmek en büyük isteğim.”

Bir kez mi? Belki de kaç kez mükemmelliği duymuştu ama hepsi bir andı, hadi beş dakika olsun, hadi bir saat olsun, belki daha da uzun olmuştu da fakat sonunda yanıldığını anlaması, içinde amansız bir acıya dönüşüyor, buna tahammül edemiyordu. Kanabilirdi mükemmel olduğuna, yanıldığını hemen ardından anlamasa. Biten dakikaların sonunda, yanıldığını düşünmesi neydi? Yoksa yitmesi, geçip gitmesi mi bu duyguyu veriyordu? Varlığın devri oluşumu mu onu ayırdığı yere döndürüyordu da bu hüznü ondan mı duyuyordu “önceki ayrıldığım yerdeyim” diye? Parlayıp parlayıp sönmüştü yıldız gibi, sevinç gibi, keder gibi, özleyle yaşamın kendisi gibi. Gelmişlerdi, gitmişlerdi; olmuşlardı, olmamışlardı. Bu kadar. (“Bu kadar”da, fazlasını bekleyene bir cevap var.)

Hayır, hayır, bu meçhul karanlık başka bir şey saklıyor. İyi bir şeyi. Hayata karşı tam onunla tatmin olacağı, ikna olacağı şeyi. İdeal ve gerçek olanı. İyi ki yüzünün yarısı saklıydı. (Onu istediği gibi tasavvur edebilirdi.) Her şeyin anlamı oradaydı, çözümler ve aydınlığın sırrı oradaydı. Kalbinin yarısı, aklının yarısı, ruhunun yarısı oradaydı. Meçhul, sınırları belirlenemediğinden ve ne olduğu tanımlanamadığından boş bir dosyaydı; umulan içine konulabilirdi yani meçhul bir bakıma da umuttu. Bu yarı bilinçsiz şuur ipliğine, bilinçle istediklerini asabilirdi. O zaman bütün arzularıp ulaşamadıkları orada neden olmasın, evet oradaydı. O meçhul de onun olduğuna göre bütün arzularına, aşklarına, özlemlerine, iyiliklere, güzelliklere bir gün malum olup, bir gün gün yüzüne çıktığında sahip olacaktı. O zaman istediği rengi tasavvur edebilirdi. Bu fikrini beğendi. Öyle beğendi ki günlerce sadece bu düşünceyle dolaştı durdu. Sonunda, yüzünün gördüğü kısmının

rengini de beğenmez olmuştu. Aynada ilk günler ona zoraki gülümsediyse de sonra onu görmezden gelmeye başladı. Hayatının bu şekli ve hâlen daha ona göre belirlenişi, onun sınırları ve onun atmosferi dâhilinde oluşundandı. Neymiş efendim, apaçık olan, görünür ve bilinir olan oymuş. Oymuş da ona ne faydası olmuş, ayağına bağ yoluna set olmaktan başka. (Gerçi hangi ortam ve hangi atmosferde olsa onun şartlarını yaşıyor, onun etkilerini taşıyor olacaktı.) Bayağı da aydınlıktı ya ama artık istemiyordu onu; bütünü için başka bir renk, başka bir renk... kafası sadece bu düşünceyle meşgul ola ola, sonunda...

Bir gün yüzünü pembe olarak gördü. Öyle ki görünen kısmın rengi bile o pembeye boyanmış, asıl rengini yitirmişti. Bu sadece düşleminin, düşleminin sonucuydu. Fazlasıyla hayal ve neredeyse olağanüstü bir umutla dolu olduğundan, uçucu bir toz pembeliğe sahipti kendi ve baktığı her yer. Bu ne güzelliği böyle, ne güzel bir yaşamdı! Bu şartlarda her istediğini yapabiliirdi, mutsuz olması için hiçbir sebep yoktu. Gerçi bir şey yapmak için de acelesi yoktu, böyle her şey fevkalade güzeldi; değiştirmeye dönüştürmeye, yenilemeye, ilerletmeye ne gerek vardı? Belki de dokunulması ve onda tasarruf edilmeye kalkışılması bu büyüleyiciliği bozabilirdi. Bu pembe atmosferde hep kalabilirdi, arzla semanın el ele birlikteliğinde. Gökkuşağının altında gider gelirdi, dururdu, gökkuşağı daima onun ve yeryüzünün tacı olurdu. Tavus kuşunun açılmış, ihtişamlı kuyruğundaki desen ve renklerle yeryüzünde gezinirdi de uçardı da. Her şeyi gördüğüne emindi, her şey de gördüğü kadardı. Ne bilinen ne bilinmeyen; ne gördüğü ne göremediği diye bir şey yok; böyle bir bölünmüşlük akla gelmediğinden, bütünlüğü aramak diye bir şey de yoktu.

Başka bir gün yüzünü mavi olarak gördü. Masmavi. Deniz ve gökyüzü gibi. Berraktı, ferahtı; bu iç açıcılıkta hiçte bilinmeyen ve görünmeyen yoktu. Deniz gibi gök, gök gibi deniz, ruhuna ve yüzüne aynayken sırrına kapanan ne vardı? (Ancak eskiden apaçık duru mavinin çok sır sakladığını, en çok onun belirsiz, en çok onun bilinmez ve çözülmez olduğunu ve en fazla onun çözülmeye muhtaç olduğunu düşünürdü. En çok onun anahtarları sakladığını düşünürdü. Sanki bu ferah renk çözülse boğazda da ilmekler çözülecek, gözlerden perdeler kalkacak, bütün kapalı kapıların kilitleri anahtarlarına kavuşacak.) Duruluğundan derinlikleri görebiliyordu işte. Yüzebilirdi bu girdapsız, uğultusuz, dev dalgalarla boğuşmayı gerektirmeyen, dingin ve yormayan suda. Başından sonuna yüzerdi ve başı sonu birdi; tek renk huzur deryası. Hayat; bu mavilikte mavi bir düştü, hep görülmeye değer.

Başka bir gün yeşil olarak gördü. Bahar ve yaz yeşilinde. Ağaçların, yaprakların, çiçeklerin arasında düşe de dokundu, gerçeğe de. Çimen uykusu, çimen uyanıklığıyla buluştu. Köklerin sabitliği ile çiçeklerin güzelliği, en güzel çiçeklerin bile koparılmadan bir yere gidemez oluşu. Yeşilde havayı, kelebekleri, kuşları duydu, uçtu onlarla ve yeşilde toprağı duydu.

Bu çok sürmedi.

Ertesi gün yüzü kahverengiydi. Bütün tonlarıyla. Uçucu bir şeffaflıkla belli belirsiz olan en açık ten renginden, kahveye. Açıktan koyuya dönerken soyuttan somuta dönüyordu. Sanki bir el onu düş ve hayalin doruklarından indiriyordu ya da öte dünyadan berzaha, berzaktan dünyaya döndürüyordu. Toprağına değdi, degecekti ayakları. Bir çizgi usulca bölüyor muydu onu yine? Ayn karanlık yüzü gibi, yüzünün yarısı karanlıkta kaldı. Kendi ışığı yok muydu? Karanlık ve aydınlığına bakıp “biz” dedi. Bir an bir bütünlük yakalamıştı sanki ama açıklamaktan uzaktı. Düşüncenin ışığı yüzünün yarısını ancak aydınlatabiliyordu, ancak o kadarını gösterip o kadarını izah edebiliyordu. Sonrasında, evet sonrasında... Düşüncenin eli ulaşamadığından yetmez oluyordu ışık. Düşüncenin bizatihi kendi ışığından mahrum kaldığından karanlık.

Değdi birden ayakları toprağına... Mezarlığı geldiğinde durdu. Taşlara baktı, baktı. Her taşın arkasında başka bir yüz saklıydı fakat o göremiyordu, belki bunların içinde de onun gibi kendini tam görememişler mevcuttu. Belki de buraya gelmesi sebepsiz değildi. O yarım yüzüyle uğraşırken -ona göre- nice yarım hayat vardı burada ve işte tamamlanmışlardı. Hayat düşüncesi ölüm düşüncesiyle birleşince mi bütündü?

O malum gün, ölümün kapısında da olabilirdi. O zamana kadar da en güzel şeyleri orada varsayarak yaşayabilirdi ki bu da bittikçe haznesi dolan umuttu. Bitmeyen bir umutla yaşamış olurdu hep. Evet, belki bu yarıyı ölüm tamamlayacaktı ki kendi kapısına kadar getirmişti böyle. Bak bunun ölümün kapısında olması fark etmezdi. Yeter ki bir gün, bu meçhul malum olsun.